

Overordnet fargeplan

med integrert konseptuell skiltplan for

Longyearbyen Sentrum

Oktober 2016

En beskrivelse av overordnet fargeplan for sentrumsområdet, utarbeidet og vedtatt i Lokalstyret i 2010.

Konseptuell skiltplan inngår som integrert del av fargeplanen.

Dette dokumentet beskriver den overordnede fargeplanen for sentrumsområdet, vedtatt av Lokalstyret i 2010. Konseptuell skiltplan inngår som integrert del av fargeplanen.

Dokumentet viser ikke her detaljert fargesetting for enkeltbygg. Flere bygg har blitt ferdigstil ihht. den overordnede Fargeplanen fra 2010. Enkelte av disse byggene fikk i detaljeringsfasen endret farge/kulørtone fra skissene vist i planen. Dette for å tilfredstille byggeieres ønsker.

Fargeplanen ble i 2010 utarbeidet av Sølvi M. Myrseth og Grete Smedal (Designfellesskapet, Bergen) på oppdrag fra Lokalstyret.

Innhold

Bakgrunn	s.3
Målsetting og premisser	s.4
NCS - et verktøy	s.5
Eksemppler ; Lia og Nybyen	s.6-7
Fargegrupperinger	s.8
Opprinnelig idé og situasjonen i 2010	s.9
Konseptuell, overordnet idé	s.10
Konkretisering og visualisering	s.11-14
Konseptuell skiltplan	s.15-17

Bakgrunn

I 2010 så Lokalstyret behovet for en revitalisering av fargeplan for sentrum. En overordnet, konseptuell fargeplan ble dermed utviklet og vedtatt i Lokalstyret. Dette dokumentet beskriver kort det vedtatte konseptet som siden 2010 har blitt lagt til grunn ved fargesetting i sentrum.

Hvorfor? – litt om behovet for en videreutvikling av fargeplan for sentrum

Da Longyearbyen Lokalstyre overtok plan- og byggesaksansvaret ble det vedtatt at fargesettingen skulle inngå som viktig del av byggesaksbehandlingen. Dette er nå nedfelt i byggeforskriftene, og ved planlegging av nye byggeområder inngår fargeplan i plandokumentet. Dette er et markant og bevisst valg.

Longyearbyen er kjent for sin fargerike profil. Noen kjenner til dette temaet før de ankommer byen, andre erfarer det under sitt opphold. Sentrumsområdet er et viktig møtested for alle i byen. Likevel er dette området det som bærer minst preg av helhet og sammenheng! Dette både mht. fargesetting og skilting. Området bærer sterkt preg av kompromisser og tilpassing uten noen helhetlig plan.

Ettersom området er utformet over en 30-års periode synes det klart at det i 2010 var behov for en kritisk gjennomgang av fargeholdningen. Det var også naturlig å gjøre dette i forbindelse med at nye bygg og tilbygg var under planlegging.

Litt om Fargeplanens opprinnelige ide

Den gangen i 1982 da Sentrumsområdets fargesetting ble planlagt ble området sett som en helhet, klart skilt fra den omkringliggende bebyggelsen. Sentrums urbane funksjoner skulle karakteriseres på en måte som skilte dette området fra boligområdene ellers i byen, og også fra de større samlede områdene på Haugen og Nybyen. Dessuten var tanken at de lyse fasadene i mørketiden og i perioder med redusert lys skulle reflektere lys inn i gatebildet. De hvitaktige fargene fikk litt ulike kulørtoner – blåaktig, gulaktig, grønnaktig etc., men meget svakt kulørt. Sterkt kulørte detaljer på dekkbord, vinduer etc. ble valgt for å bygge opp om byens etter hvert så fargerike profil.

Utviklingen frem til 2010

Kullungen barnehage ble oppført ca.1990. Både navn, innhold og form gjorde at arkitekten sterkt ønsket et svart bygg. Det syntes nødvendig med noen kompromisser, og behandlingen av fasadene med jernvitriol ble valgt som et noe lysere alternativ til svart beis.

Det opprinnelige lyse ungdomshuset fikk tilbygg av den selvdrevne ungdomsklubben. Tilbygget fikk samme behandling som Kullungen, og for å minske kontrasten ble ungdomshuset malt i en mørk farge. Denne delen av sentrum Nord utgjør både i funksjon, overflatebehandling og farge en tydelig kontrast til de omkringliggende lyse byggene.

Da de to laftete byggene til Arctic Products ble oppført, var kontrasten både i form, farge og materialbruk så radikal at den helhetlige fargeplanen for hele området måtte revurderes.

Kroa/Basecamp, som opprinnelig hadde vært gulhvit med oker detaljering ble malt blåsvart og ble tilført røffere materialbruk og "villmarksdetaljer". Tanken om det urbane sentrum synes etter hvert å bli forlatt, og dette måtte få konsekvenser for den videre fargesettingen.

Høyfjell-sport ble det første store bygget som grenset til torgområdet, og deres sterke ønske var brun beis, sikkert et resultat av deres friluftsprofil. Her ble den valgte fargen et forsøk på å tilpasse sentrumstanken til hus-eiernes ønske, og fasaden fikk sin farge som middels lys gulaktig gråbeige, med røde detaljer.

Områdets mørkere og tilnærmet ukulørte del ble videreført i Rabisbua. Da ISS bygget kom opp som en avslutning av sentrum mot syd, ble byggherrens ønske om jernvitriolbehandling etterkommet, med en tilpassning til den totale fargeplanen i form av røde, blå og gule detaljer, dels på større flater.

Siste bygget i denne sammenhengen var "Svalbar-huset". Plassering og størrelse inviterte til et forsøk på tilpassing, og fargen ble valgt middels mørk grønnaktig grå, i et forsøk på en dialog med Arctic sport på andre siden av gaten. Sterkt kulørte detaljer i gult og grønt var også et utslag av tilpassingstanken.

Målsetting

En revitalisering av fargeplanen for sentrum skulle bidra til å:

- skape mer helhet. Dvs; samle sentrum til én helhet, med farge som virkemiddel.
- gi sentrum et særpreg og en egen identitet som skilte seg fra boligområder og øvrige områder. Ikke bare skille sentrum fra øvrig bebyggelse i Longyearbyen, men skape et *unikt* uttrykk for Longyearbyen.
- skape liv i sentrum. Bidra til at sentrum fikk et fargerikt og positivt visuelt uttrykk.
- skape overraskelse! Fargesettingen skulle ha som mål å skille seg litt ut og tilføre Longyearbyen sentrum noe litt annerledes.
- at man ser at der er gjort et bevisst grep, slik at det oppfattes at noen har tenkt og utført en bevisst fargesetting.
- oppdatere eller modernisere det visuelle uttrykket i sentrum. Skape et preg anno 2010, men likevel med et klart mål om et varig, "tidløst" preg.
- Fargeplanen skal være med å bidra til god skilting i sentrum. Det er en målsetting at fargeplan og skiltplan ikke skal være to helt separate planer, men at man har et integrert konsept som tar begge behov på alvor.

Premisser

- Byggene som ligger i sentrum har ulike arkitektoniske uttrykk.
- Ett gateløp, i et geografisk definert område.
- Sentrums funksjon er knyttet til offentlige aktører, service og næring. Der er ikke boligbebyggelse i det definerte sentrumsgateløpet.
- Noen bygg har elementer i lakkert stål eller aluminum som vanskelig lar seg male. I den grad det er mulig bør man forsøke å integrere disse i revidert fargesetting.

NCS: farge satt i system - et verktøy

NCS systemet danner basis for både de konseptuelle og konkrete fargevalg i planen. I analyse, ideutvikling og kommunikasjon om prosess og resultat, er der behov for et entydig forstått språk om farger, både verbalt og ved grafiske symboler.

NCS (Natural Colour System) ble i ca.1984 Norsk Standard for fargebeskrivelser, og arbeidet med fargeplanen la dette til grunn. Også det videre arbeidet baseres på systemets oppbygging, symboler og koding.

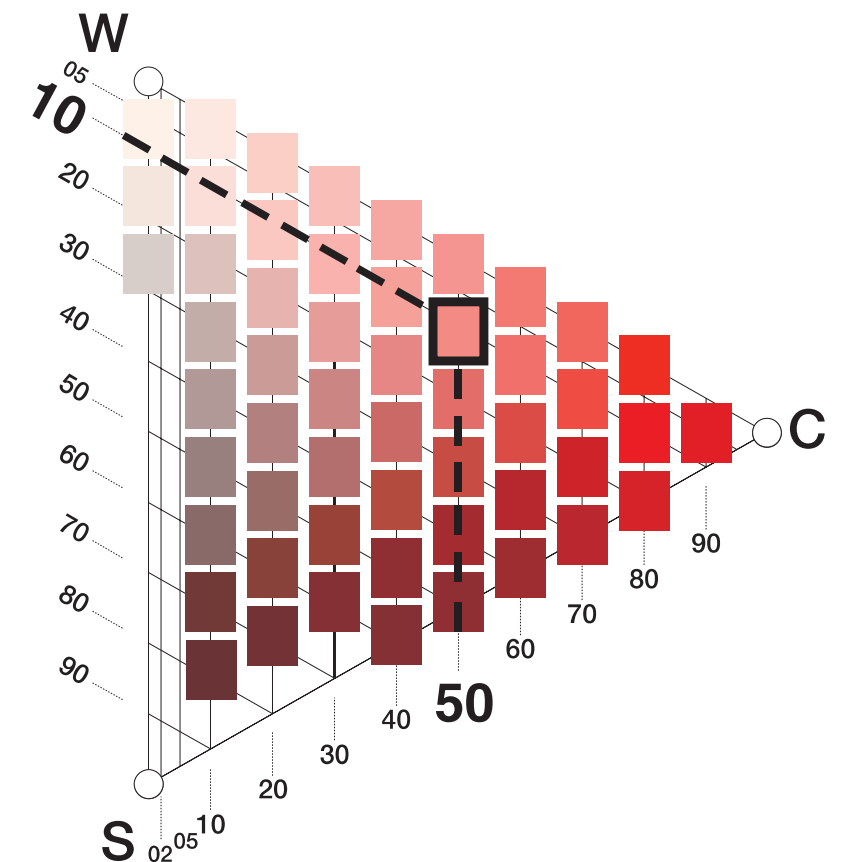
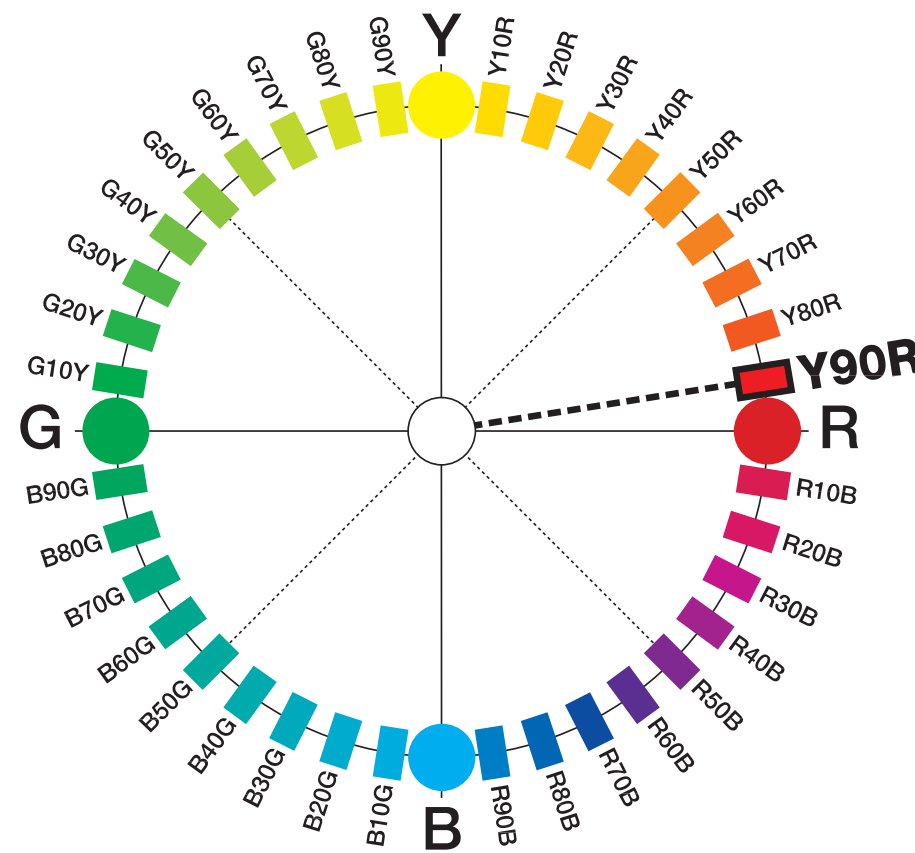
De to symbolene med koder som beskriver fargenes utseende er basert på større eller mindre likhet til de seks elementærfargene Rød, Blå, Grønn, Gul, Svart og Hvit.

Sirkelen ordner opp fargene i skalaer mellom de fire kulørte elementærfargene, og kulørtonen beskrives i koder utfra forholdsmessig likhet til skalaenes endepunkter.

Y 90 R beskriver således en farge i gul/rød skalaen som er 90grader rødlig og 10 grader gulig. Tallene i hver skala angies med klokken i 100 grader.

Trekanten angir fargenes nyanse, det vil si graden av likhe til svart, maksimalkulørt eller hvit.. Likheten til svart utgjør kodens to første sifre, kulørstyrken angies med de to neste. Resten på hundre angir hvitheten, som derved ligger implestitt i en sum på hundre og ikke oppgives i koden. En angivelse av en nyanse som f. eks 7020 betyr en sterkt svartaktig, svakt kulørt farge.

Koden for den fargen som vises i illustrasjonen blir dermed: S 1050-Y90R

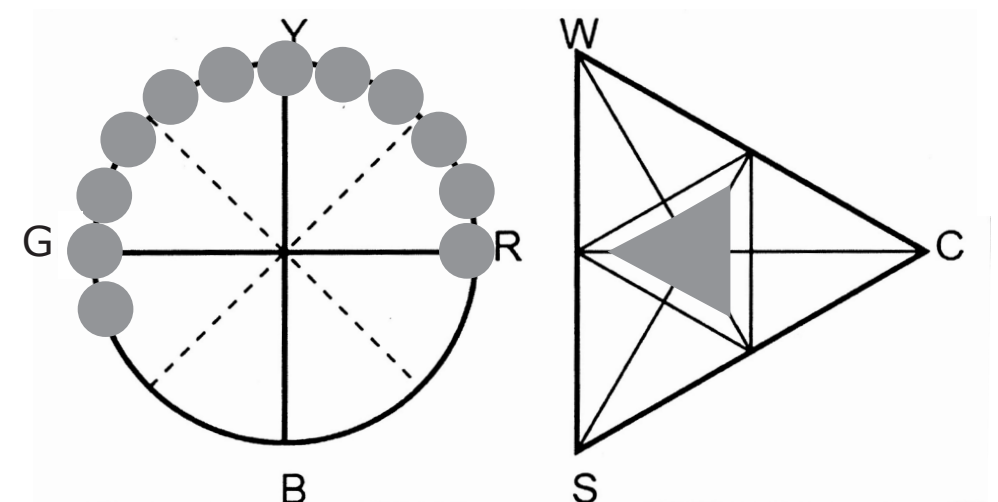
Lia

- fargemessig et gjennomført, vellykket område.

Spisshusene i Lia

De syv fasadefargene i spisshusbebyggelsen i Lia er i hovedsak valgt fra trekantens midtområde, det vil si farger der hvithet, svartet og kulørstyrke er noenlunde likeverdige. Området skiller seg fra den øvrige bebyggelsen ved at fargene er noe lysere og inntrykket livligere enn i Lias bebyggelse lenger syd.

Kulørtonene er alle valgt fra den grønne/gule røde delen av fargesirkelen, noe som er med på å gi fargene et slektskap til hverandre. Et parfasader med blå biegenskap i grønnfargen gir en kontrast som fremhever helheten i resten av fargene. Fargene danner tydelig kontrast til omgivelsene både sommer og vinter, mens høsten gir den nærmeste sammensmeltingen i farger til terrenget rundt.

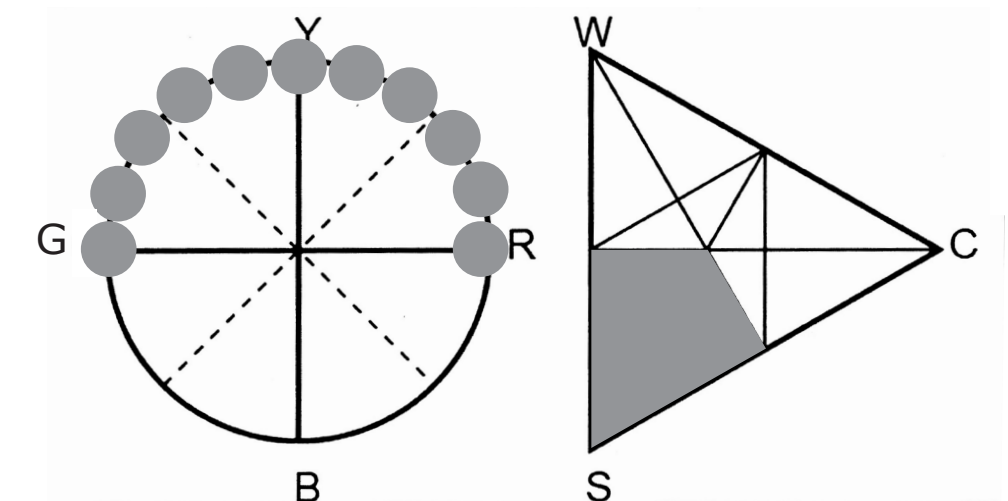

Nybyen

- fargemessig et vellykket, gjennomført område.

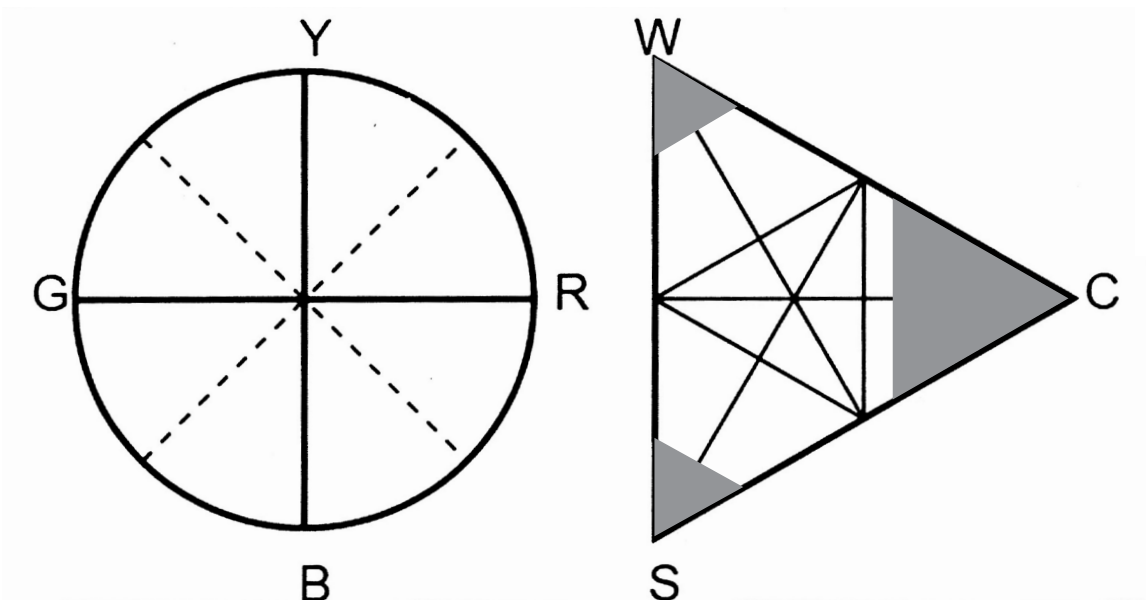
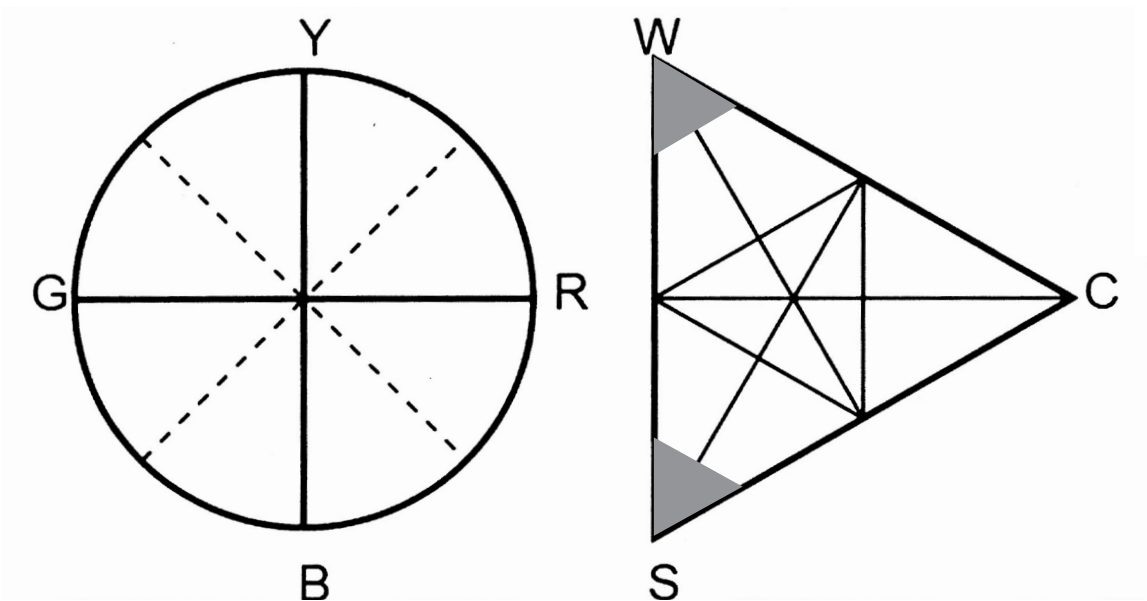
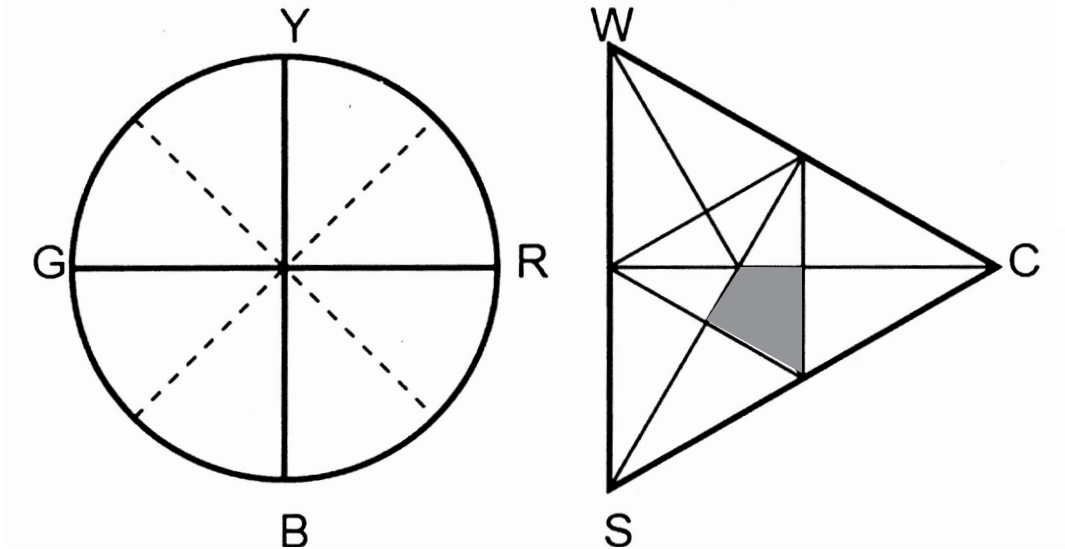
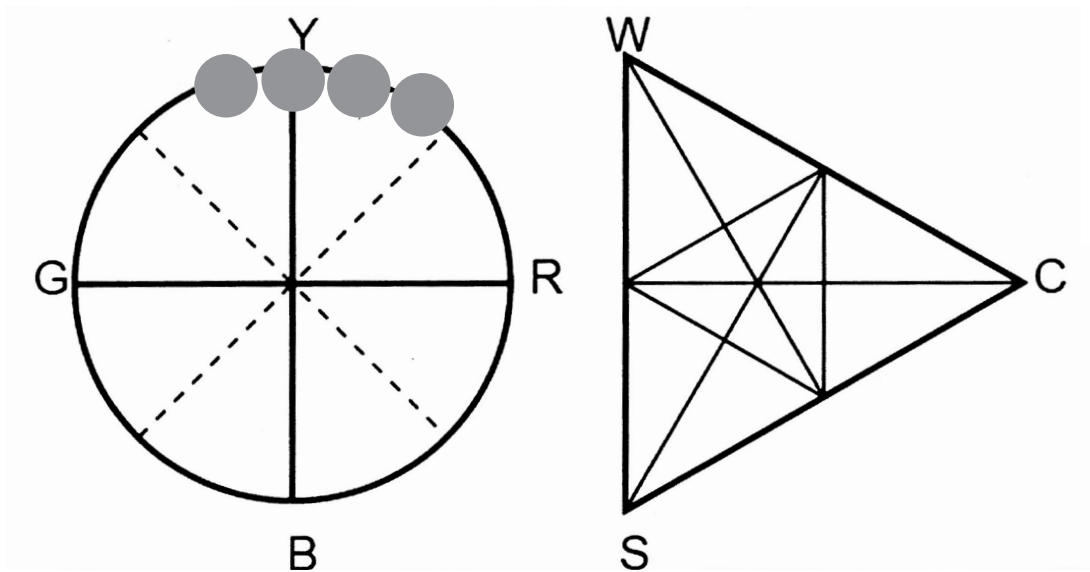
Nybyen

Beliggenheten innerst i dalen la grunnlaget for noe mer svartaktige farger, nær knyttet mot fjellsidene fargeskala. Kulørtonene er også her hentet fra den grønne, gule og røde delen av fargesirkelen, men svakere kulørt og mer svartaktig enn i Lia. Størrelsen, parallelliteten og den felles takvinkelen samler byggelsen, og fargeskalaen er planlagt for å undersøke helheten og det karakteristiske ved denne delen av byen.

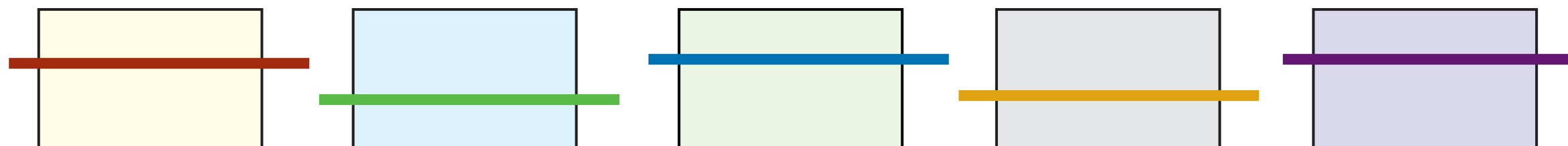
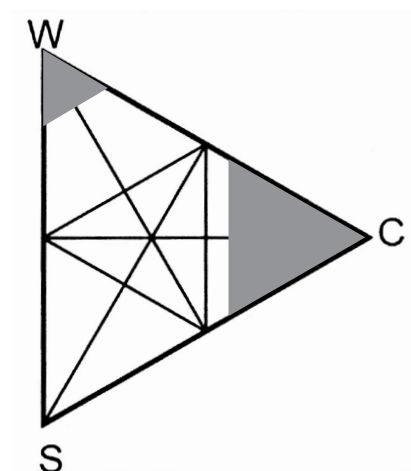
Hvordan samle med farge?

Alternative måter å arbeide med fargesetting som vil skape en helhet:

Opprinnelig idé

Ulike lyse fasadefarger + ulike kulørsterke farger på detaljering (lister m.m.).

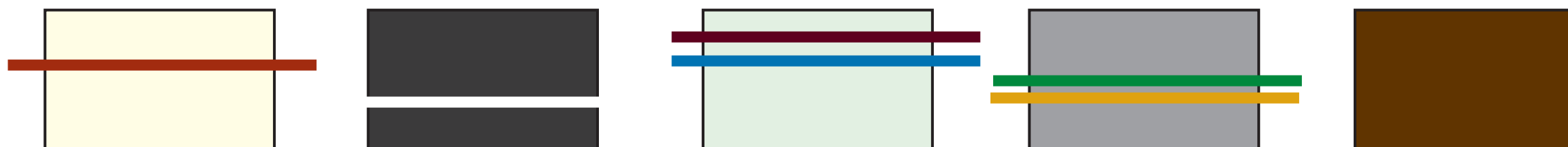

Situasjonen i 2010

Ikke lenger et gjennomarbeidet prinsipp.

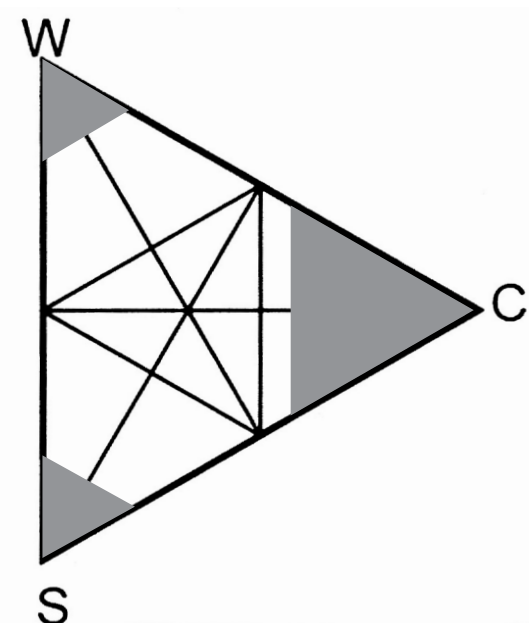
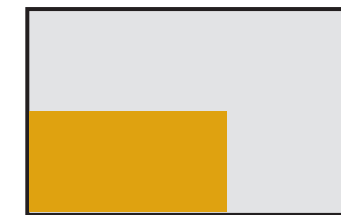
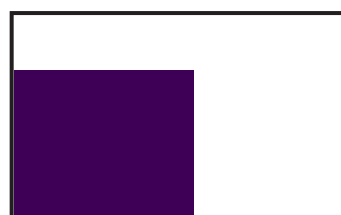
Noen lyse hus med fargesterk detaljering, noen mørke hus og hus uten kulørsterke detaljer.

Gav ingen inntrykk av planlagt fargesetting.

Konseptuell, overordnet idé for Sentrum:

Kontrastfylt - kulørsvake fasadefarger med kulørsterke fargefelt

Fargeplanens konsept er bruk av fargeflater istedenfor tradisjonell detaljering med farge.

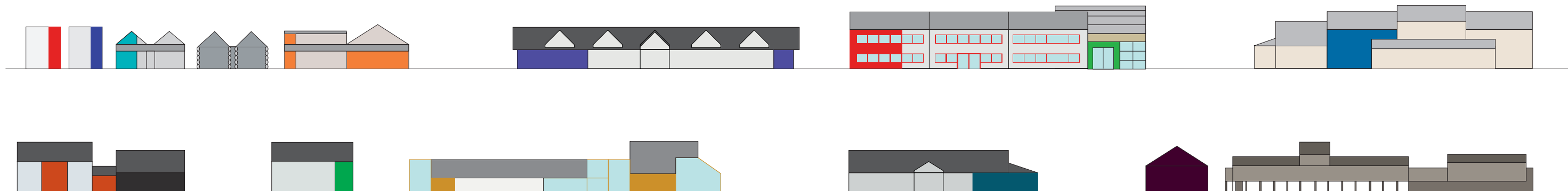
Byggene gis ulike svaktkulørte fasadefarger, hovedsaklig lyse, samt fargefelt i ulike kulørsterke farger. Kontrast mellom lyse og mørke fasadefarger, og mellom fasadefarger og fargefelt.

Konseptet tillater de ulike byggene å ha noe ulike fasadefarge, og individuelle farger på de kulørsterke feltene.

Det sterke visuelle grepet som gjøres ved å fargesette byggene på en utradisjonell måte, med å la et fargefelt gripe om hushjørnene, binder byggene sammen til en helhet. Grepet med å la alle fargefelt ha tilsvarende lik kulørstyrke vil styrke den visuelle sammenhengen - på tross av ulike farger. Man vil da klart se at det er gjort et bevisst fargesettingsgrep i sentrum av Longyearbyen.

Mangfold av kulørsterke farger vil bidra til å nå målsettingen om et fargerikt og positivt sentrum med en egenart. Sentrum skal skille seg ut fra øvrige områder i Longyearbyen, og bidra til et unik, særegent uttrykk.

Konkretisering av konseptet “kulørsterke fargefelt”

Grepet med å legge inn kulørsterke felt i ulike kulørtoner på bebyggelsen i sentrum, er med på å skape et visuelt uttrykk med egenart. Fargefeltene bryter med konvensjonell fargesetting på tradisjonelle husformer. De fargede feltene griper om hushjørner og deler fasader. De må likevel plasseres med omhu på det enkelte bygg, og være tilpasset byggets formgivning. Man må også hensynta det enkelte byggs arkitektur i valg av kulørtone.

Lakkerte metalelementer lar seg ikke så enkelt fargesette på nytt - da dette er tekniske vanskelig gjennomførbart. Eksisterende lakkerte metalelementer som vinuskarmer m.m. må hensyntas i videre fargevalg. Også husenes takfarge må vurderes ved valg av kulørtone på fargefelt.

Man bør videre forsøke å ta hensyn til de ulike byggenes funksjon og innhold/aktivitet. Likevel må ulike farger fordeles utover i gateløpet, slik at det tilsammen utgjør en avstemt helhet. Generelt må byggene gis en lys faseadefarge, med sterk kulørte fargefelt. Der hvor detaljeringen (lister) er i treverk og kan males, males dette ned i byggets fasadefarge. Dette for at man skal få et så rent uttrykk som mulig, og for at de store fargefeltene blir det fremtredende på bygget.

Hvert bygg kan vurderes ut fra eksisterende fargesetting. Noen bygg kan beholde sin eksisterende fasadefarge, andre bør lyses opp noe. Fargefeltene må på det enkelte bygg plasseres med tanke på synlighet fra ulike vinkler, samt vurderes med hensyn til fordeling av synlige fargefelt i gateløpet.

Ved gjennomført konsept vil Longyearbyen få et fargerikt og mangfoldig sentrum. Konseptet “kulørsterke fargefelt” vil oppleves meget tydelig når en befinner seg i gateløpet, men også på avstand. Konseptet krever at alle huseiere innordner seg, men det åpnes for individuelle variasjoner - noe som gjør konseptet gjennomførbart.

Oppsummering

Konseptet "Kulørsterke fargefelt" ble vurdert å være en uventet og unik måte å gi sentrumsområdet karakter og egenart på.

Overaskelsesmomentet vil ligge i måten fargefeltene settes på i de ulike fasadene; dels som hele felt, dels rundt hjørner, dels "logisk" i følge arkitekturen, dels "bare" som visuelle element for berikelse av farge-miljøet i gate-bildet og området sett fra avstand.

Ved å anvende svakt kulørte fasadefarger, vesentlige lyse, vil hele området skille seg klart fra den kulørsterke bebyggelsen rundt. Dette knyttes også til den opprinnelige fargeplanen fra 1983.

Ved i størst mulig grad å eliminere bruken av detaljfarger på listverk og dekkbord, og konsentrere de kulørte kontrastene til større fargefelt, vil uttrykket i bebyggelsen moderniseres betydelig. Dette vil også i stor grad gi sentrum et inntrykk av at der er gjort dristige og bevisste grep med farge som virkemiddel.

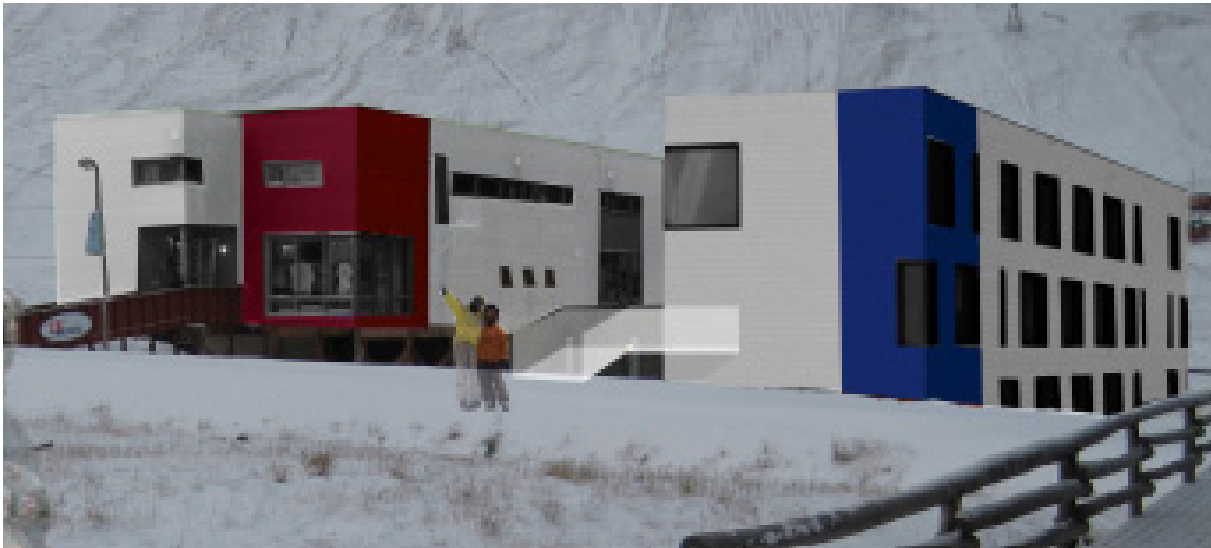
Ved å knytte skilting til fargede felt vil en skiltplan kunne utarbeides som en god og logisk del av fargesettingen. Oppgradering av skilting ville være en vesentlig del av en visuell forbedring av sentrumsområdet.

Konseptet "Kulørsterke fargefelt" legges til grunn for videre fargesetting av Longyearbyen sentrum. Endelige spesifikasjoner av det enkelte bygg skjer i en detaljeringsprosess på initiativ fra den enkelte huseier.

Konseptet "kulørsterke fargefelt" visualisert i 2010, utsikt fra fjellet.

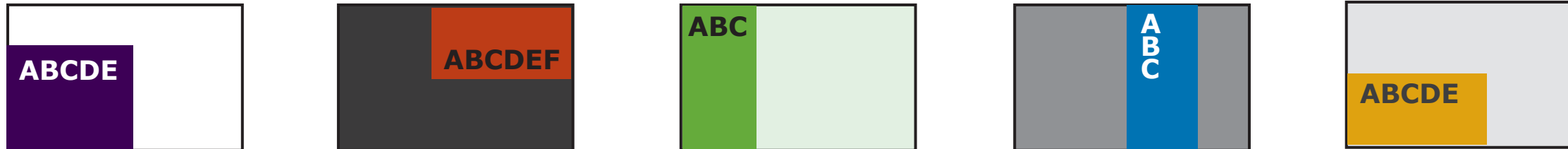
Visualiseringer 2010

Visualiseringer 2010

Konseptuell skiltplan

Ihht. konseptet "kulørsterke fargefelt" vil alle bygg i sentrum få en egen kulørsterk farge tilført på fasaden. Disse fargefeltene skal danne bakgrunn for byggenes skilting. Plasseringen av de enkelte fargefeltene må vurderes ut fra byggets arkitektur og form. Men skal fargefeltene også romme skilting må disse være godt synlig fra gaten og fortrinnsvis plassert nær byggets inngang. Man må tilstrebe å tilføre bygget fargefelt på steder som ivaretar både form og funksjon på en tilstrekkelig god måte.

Skilting på kulørsterke fargefelt vil få fokus på skiltene, og skilting og fargesetting vil fremstå som integert og planlagt. Til tross for en rekke variasjoner vil konseptet være så tydelig og fargesettingen så original at man vil oppleve et helhetlig preg i sentrum.

Ettersom det er viktig at skiltingen står i god kontrast til bakgrunnsfargen vil man kunne variere fargen på skilt noe. Likevel bør denne fortrinnsvis gjennomføres i tilnærmet hvitt eller sort. Får man for mange varianter og variasjoner i form og farge oppnås ikke ønskelig, samlende uttrykk.

Konseptuell skiltplan

Målsetting for en skiltplan er å gi sentrum et helhetlig, estetisk uttrykk. Retningslinjer for skilting av sentrum bør gi tilstrekkelige føringer slik at dette oppnås. Likevel bør det gis noe rom for individuelle variasjoner.

Konseptuell skiltplan foreslås å benytte skilting med utskårne bokstaver gjennomført i Longyearbyen sentrum. Med dette menes utskårne bokstaver som monteres direkte på veggflate. Slik form for skilting vurderes å enkelt kunne gjennomføres og tilpasses både ulike typer bygg og ulike typer næringsprofiler.

Utskårne bokstaver gir et kvalitetsuttrykk, kan fungere i ulike størrelser, krever ikke mye plass og er dermed generelt enkelt å plassere. Slik skiltingen fungerer, estetisk sett, aller best når den er montert på en veggflate, og ikke på løse skiltplater. Dersom et bygg ikke har noe veggfelt som naturlig gir rom til skilting, må der opprettes en flate for dette som er arkitektonisk fundamentert. Med dette menes at den er tilpasset til, eller på noe vis integret i bygget.

Utskårne bokstaver er allerede brukt i utstrakt grad i Longyearbyen sentrum. Likevel anbefales det at skiltingen gjennomføres med noe større grad av likhetstrekk, for å oppnå et mer helhetlig uttrykk i sentrum. Farge og plassering vil være det utslagsgivende for helhetsinntrykket.

Fargesettingskonseptet "kulørsterke fargefelt" gir rom for variasjon av farge på skiltingen, som nødvendigvis må tilpasses den aktuelle bakgrunns/fargefelts farge.

Konseptet innebærer at det ikke tillates skiltplater med trykk, men at all skilting i sentrum gjennomføres med utskårne bokstaver. Det legges opp til at hver bedrift gjennomfører egen font bruk, og får dermed fremdeles uttrykke sin egenart og grafiske profil.

Eksempler på vellykket, eksisterende skilting ihht. skiltplanen.

Prinsippskisse skiltsøyle

Det er her illustrert hvordan en skiltsøyle tilhørende fargesettingskonseptet "kulørsterke fargefelt" kunne se ut.

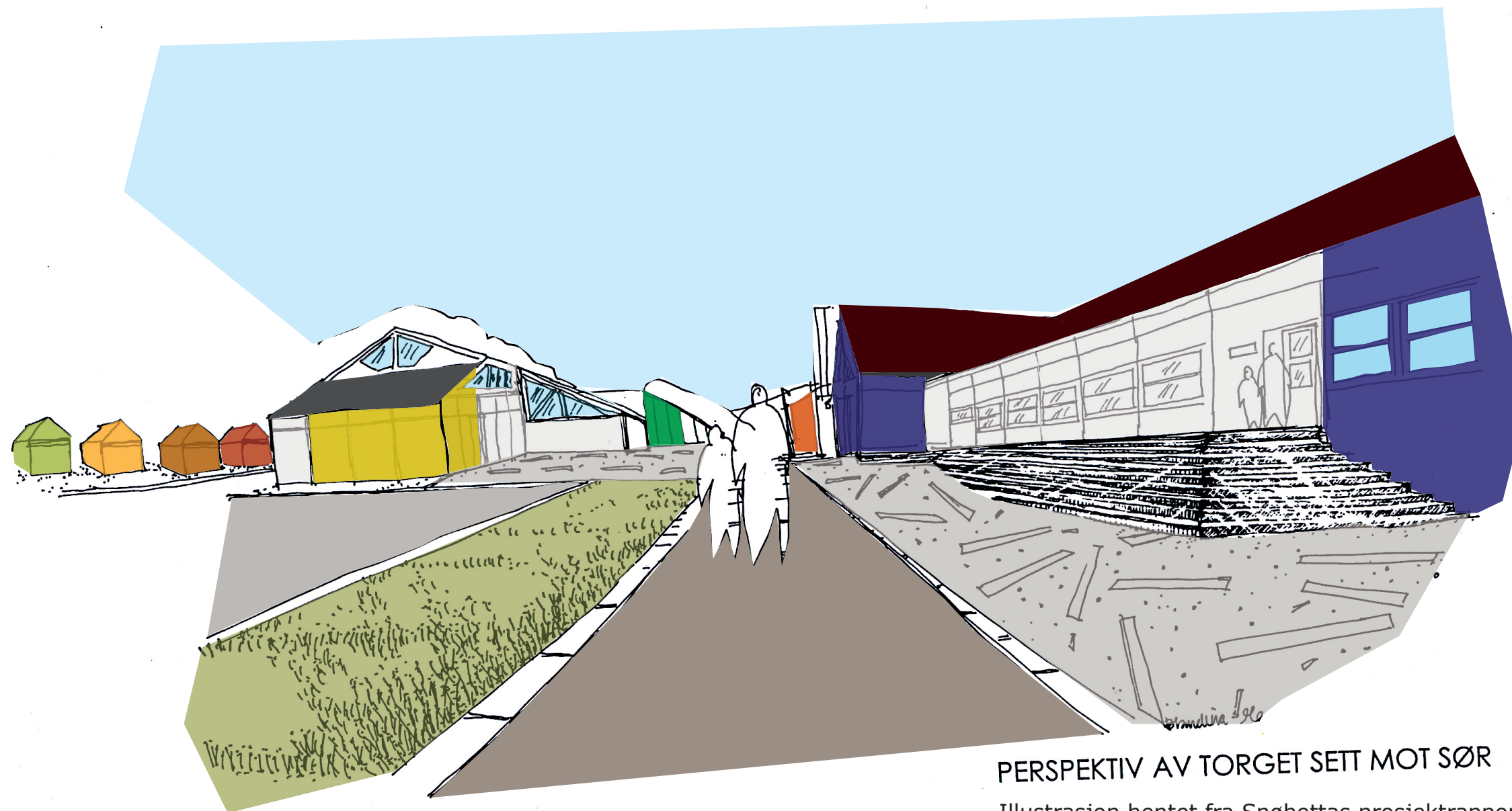
Hvert bygg er her gitt en skiltplate, hvor en tilhørende feltfarge er gjengitt. Skiltsøylen står her som en collage over de ulike kulørsterke fargene i sentrum, og viser bredde av mulige feltfarger.

All tekst er her vist i en tilnærmet hvit farge. Den lyse fargen tas igjen på den bærende strukturen. Lys tekst og ramme strammer opp og binder sammen skiltsøylen visuelt, og roer noe ned et meget fargerikt og fargesterkt uttrykk som ellers lett kunne oppfattes som bråkete og rotete. Farge har her en forsterkende igjenkjennelses effekt.

Man møter f.eks. Ra Bi`s Buas turkise farge på skiltsøylen, og finner den så igjen i gågaten. Også Næringsbygget vil kunne bli husket og omtalt som "det røde bygget" - til tross for at fasadefargen hovedsaklig er lys.

Fargen på skiltene på fasadene vil kunne variere noe, ettersom de må stå i kontrast til fargen på feltet de er montert på. Derimot vil skiltsøylen slik den er illustrert her kreve at all tekst har én farge. Kanskje må da noen bakgrunnsfarger justeres slik at kontrast og lesbarhet blir tilstrekkelig. Det viktige er at fargene her og på fasadene oppfattes som like - selv om evt. noen farger på skiltsøylen er litt mørkere.

Der er ulike måter å løse skiltingen på produksjonsmessing. Søylen er her vist som om den var plassert sentralt i gateløpet, på torvet utenfor Lompen og Svalbardbutikken, mht. plassering av piler/retningsvisere.

PERSPEKTIV AV TORGET SETT MOT SØR

Illustrasjon hentet fra Snøhettas prosjektrapport,
"Landskapsarbeider i Longyearbyen", 1996.
Fargelagt ihht. til konseptuell fargeplan fra 2010.